

Daf Hayomai Michnayot

Dans un an, vous aurez terminé l'ensemble des traités de la Michna

ט ניסן

מסכת שבועות פרק ו

אמר רבן גמליאל רואה אני את דברי אדמונן, אפילו לדעת חכמים דקברי צריך ממזין הטענה, דכאן הרי טענו שמן ואוקוסים. טענו כלים ומוקעות והודה בבלים וכפר בקרקעות, או הודה בקרקעות וכפר בבלים, פטור משבועה דאורייתא, שאין הודאת קרקעות מביאה לדי שבועה, שאין דין שבועה בקרקעות. הודה במקצת הקרקעות, פטור משבועה דאורייתא, אבל חיוב לשלם מה שחודה, ונשבע שבועת השתלשול, אכל הודאה במקצת הכלים, חיוב לשלם איך על הודאה קטנה על ידי גלגול, כיון דאיכא הודאה בקריה על הכלים. והנכסים שהנכסים שאין להם אחריות וזקקין את הנכסים שיש להם אחריות לשבע עליהן, על ידי גלגול שבועה. (ד' טו) ואין נשבעין על טענת חרש, שלא אמר קמדי ואיטו שמוע, שטועט ברמיהו, וכן אין נשבעין על טענת נאמן, אלא אמר קמדי (שם כט ו) "כי יתן איש אל קרבו רעהו, ואין בביתניו קטן כלום. דהא איש" כתיב. ועל זה כתיב (שם ו) "ונקרב בעל הבית" לשבועה. והחרש והשטות קטן דמי, דבאל דעת הב. וזקא שבועה דאורייתא אין נשבעין על טענת נאמן, אבל שבועת השתלשול חייבים על טענתו, שלא אמר זה בטל ממנו קשהו קטן ויחך לו בחנם (היבט). ואין משיבועין את הקטן, דלא בר דעת הוא, אבל נשבעים לקטן, הוה הבא לפרע מנכסי יתומים, אלא לפרע אביהם, ולהקדש, המקדש נכסי קדשת דמים (היבט), ובא בעל חוב שיהיה לו קדם הקדש לפרע מהם, לא נפרע את אביו משבועה. כפיט בתורה (שמות כח) "על כל דבר שבע על שור על חמור על שנה על שלמה על כל אבדה", ודרשנו "על כל דבר פשע כלל", כולל כל הדרגים, "על שור על חמור על שנה על שלמה" פרט.

רק דברים אלו, "על כל אבדה" חזר וכלל כלל ופרט וכלל, אי אמר זה אלא כעין הפרט, מה הפרט מפרט דבר, מה המטלטל כענין שלשה דברים אלו, וגופו ממוח, אי כל דבר המטלטל וגופו ממוח, לאמפוי קרקעות שאינם מטלטלין, ולאמפוי שורות שאין גופו ממוח, ולאמפוי גבדים שהקטן לקרקעות, שקל אלו אין נשבעין עליהן. והקדש אין נשבעין עליו (שם ו) "כי יתן איש אל רעהו" ולא הקדש. היתר' דדרשנו רבי ומטו רובו, ומרובין כל מילי חזיו מכלי זה, וזקא שבועה דאורייתא אינו נשבעין, אבל בשבועת השתלשול. (א) הוה אלא דברים שאין נשבעין עליהן, הנקדים להם קרקעות והשקטות, והשקטות והשקטות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן שהא חיוב לו קסף. והקרקעות וההקדשות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן אין בהם תשלומי כפל, שנגבון ודילפון מקבל ופרט לכלל, כלל המטלטל וגופו ממוח משלם כפל, ולא בישאר דברים, דבאותה הפרשה כתיב (שם) "ושלם שנים", ולא תשלומי ארבעה וחמשה, דכל מקום שאין כפל אינו משלם ארבעה וחמשה, דתשלומי ארבעה וחמשה אמר לחמקא (שמות כח), ולא תשלומי שלשה וארבעה. כל אלו שומר חנם אינו נשבע עליהם שבועת השומרים, דכתיב בשומר חנם (שם כ) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "קסף או כלים" פרט. חזר וכלל, ומרובין קטין הפרט קדושתו, והקדש פטור דכתיב שם "רעהו", ושומר חנם אין עליו אלא שבועה, דכתיב (שם ו) "ונקרב בעל הבית אל הלהים" וכו'. נושא שכר שומר שכר אינו משלם, נגבנו או שפאבדו, דכתיב (שם ו) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "חמור

אבל אם טענו מטבע, הרי הודה כי במטבע (ועיי' תוס'). ואם אמר לו שתי קסף ופרטה לי בינך, אמר לו אין לך בידי אלא פרוטה, חיב. וסבירא ליה דטענו חסין ושטרין והודה לו באחד מהן חיב (שם). אמר לו מנה לי בינך, והוא אומר לו אין לך בידי כלום, פטור משבועת התורה, דהרי סופר הכל, ואם אמר מנה לי בינך והוא אומר, איך חיב, שבועת אלא חמשים דינר, חיב, שבועת התורה, דהוא מודה במקצת. אמר לו מנה לאבא בינך והוא אומר לו אין לך בידי אלא חמשים דינר, פטור, מפני שהוא מנשיב אבדה, ומיידי כגון שטועט שפא מנה לאבא בינך, דהיה יכול להעניו פניו לטובע. ולכן הוי קמשיב אבדה, ומשיב אבדה אינו נשבע מפני תקון העולם, אבל טענתו ודאי מנה לאבא בינך, אכל לשבע שבועה דאורייתא, מדין מודה במקצת. (ב) אמר לחבר מנה לי בינך, אמר לו הלך כפי עדים עדי, והוא הפילה אומר להם אתם עדי, דשוב אין הלה יכול למר משועה הייתי קד, ולמחר אמר לו הפילה נתנו לי, והלה אומר לו נתתי קד, פטור משבועת התורה, דהרי סופר הכל, ואם אמר לו הלך כפי בידי, חיב לשלם ואינו נאמן בשבועה. כיון שאומר לא היו דברים מעולם, הרי חזוקה פקדו, וזקא שפיר ביה דין, אבל שלא בבית דין, לא התקן פקדו, ומיידי גפרש דכריו שלא היה בידי מעולם, דאל אמר סתם, לא התקן פקדו, וזקא למי אף לך בידי, מכיון שפירעתי קד (מן סתת הראש בריה), ומיין תוס'). אמר להם מנה לי בינך, אמר לו הלה, הן, אמר לו המלך אל נתתו לי שאלה בעדים, ולמחר אמר לו הפילה נתנו לי, אמר לו הלה נתתו קד, חיב, מפני שצריך לתנו לו בעדים. כיון שאמר לו הפילה אל נתתו לי אלא בעדים. (ג) אמר לחברו לטרא זקב יש לי בינך, אמר לו אין לך בידי אלא לטרא קסף, פטור, שאין כאן הודאה ממין הטענה, דטועט זקב ומודה לו אין לך בידי זקב יש לי בינך, והוא אמר לו אין לך בידי אלא דינר קסף, או טורסית, או ופנדיון, שניהן מיני מטבעות קטנות, או ופרטה, הוה שחודה לו באחד ממטבעות הקטנות, כיון שיש כאן טענה במטבע, והוא נשבע שנה פרוטה, חיב שיהיה לו מטבע אתה, דכל הטועט מעות הוה מעות שיוצאים בהוצאה ולא זקא מין מטבע זו, וכן אמר לו מר תבואה יש לי בינך, אמר לו לך בידי אלא לתך, חצי כולל קטניה, פטור. דאין כאן ממין הטענה, ומשמיעט כאן דקטנית לאו כולל תבואה, ואם אמר מר פרות יש לי בינך, אמר לו לך בידי אלא לתך קטנית, חיב, שהקטנית ככלל פרות טענו חסין והודה לו בשעורין, פטור, ואין צריך לשלם לו אפילו דמי שעורין. דהרי תבועה אומר ששעורין אינו חיב לו (ועיי' בתרי"ט דמיידי שהתביעה והודאה על אותו סך ופועה), וכן גמליאל מחייב שבועה, דסובר אין צריך הודאה ממין הטענה, אבל מדמי שעורין פטור, הטועט לחברו בכדי שכן מלאים, והודה לו בנקונים, דימי ריקים בלא שכן, ואומר אומר הואיל והודה לו מקצת ממין הטענה, שהשבועת כפי שפרשו דכים עם שמן, דהרי כטועט חסין ושטרין, והודה לו באחד מהם, ולכן ישבע, וחכמים אומרים אין הודאה ממין הטענה, דסבירא דתובע לו רק שמן ומה שטענו לא הודה (וכן כתוב בתבואה פרק יג, ונתירי"ט משנה ד).

מסכת שבועות פרק ז

ט ניסן

ומצא שם שמים מתחילתו, אמר המפרש במשנה זאת מקשה בנפשו, דכיון שהמלה צריך לשבע שאינו ברשותו, ישבע על ידי גלגול גם כמה היה שוה, ומפרש תבא בקמיטו שאינו ברשותו, והנדה שיהיה קאמיטו למלכה ומלכה אין קאמיטו לעלה, ומפרש הרוץ דאפילו בשבועתו שאינו ברשותו במקום שאין נשבעין עליהן, ורובו, ומרובין כל מילי חזיו מכלי זה, וזקא שבועה דאורייתא אינו נשבעין, אבל בשבועת השתלשול. (א) הוה אלא דברים שאין נשבעין עליהן, הנקדים להם קרקעות והשקטות, והשקטות והשקטות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן שהא חיוב לו קסף. והקרקעות וההקדשות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן אין בהם תשלומי כפל, שנגבון ודילפון מקבל ופרט לכלל, כלל המטלטל וגופו ממוח משלם כפל, ולא בישאר דברים, דבאותה הפרשה כתיב (שם) "ושלם שנים", ולא תשלומי ארבעה וחמשה, דכל מקום שאין כפל אינו משלם ארבעה וחמשה, דתשלומי ארבעה וחמשה אמר לחמקא (שמות כח), ולא תשלומי שלשה וארבעה. כל אלו שומר חנם אינו נשבע עליהם שבועת השומרים, דכתיב בשומר חנם (שם כ) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "קסף או כלים" פרט. חזר וכלל, ומרובין קטין הפרט קדושתו, והקדש פטור דכתיב שם "רעהו", ושומר חנם אין עליו אלא שבועה, דכתיב (שם ו) "ונקרב בעל הבית אל הלהים" וכו'. נושא שכר שומר שכר אינו משלם, נגבנו או שפאבדו, דכתיב (שם ו) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "חמור

או שור או שה וכל בהמה" פרט, "שלמה" חזר וכלל. רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותו, והיו באומר הרי עלי קרנו, והקרישה, דאם נאבד צריך לשלם, וחי' כרכוש שלו, ולכן נשבעים עליהם. דסבר דבר הגורם לקאמן כממון דמי, ושאינו חיב באחריותו (תוס'). דאם אמר הרי זו קרנו, דאם נאבדה פטור, וכלל אין נשבעין עליהן. (א) רבי מאיר אומר, יש דברים שהם מתקבים בקרקע ואנם פקועה, ונשבעין עליהן, ואין חכמים מודים לו. כיצד אומר לחברו עשר גפנים טעונות מסרתי לך, והניו ענבים והמודות לצר, שהם כבירות והלה אומר אין אלא חמש, רבי מאיר מחייב שבועה, כיון שעומין לצר במטלטלין דמי, וחכמים אומרים, כל המהכל לקרקע הרי הוא פקועה, דסבירא חכמים כיון שצדו מחבריו, פקועה דמי. אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושמשכל ושבממון. דבין הבהירה וכן החלק שהתבטב מודה, צריך להיות דבר שבממון, או מדה, או משקל, כיצד, אם אדם אומר לחברו בית מלא תבואה מסרתי לך, וכיס יאלע מעות מסרתי לך, והלה אומר אין אלא אם היה מלא אם לא, אלא מה שהתאב אתה נוטל, פטור, אבל אם זה אומר עד היו נתתי קד, עד קורה הבלט בכניו, וזה אומר רק עד החלוץ, חיב. (ב) המלוח את חברו על הפשון, כיון אם הלוחו ואחר כך לקח ממשון ובין אם משכנת בשוה הלאה, הרי המלוח נעשה שומר שכר בענין מנהו שנטפר מלתת פרוטה לעני בגשת הלאה, ואבד המשכונ, וחיב כפינה ואבדה, אמר לו המלוח, סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, דהיינו חצי סלע, והלה הלה אומר, לא כי לא כפי מה שאמר, אלא סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, פטור הלה משבועה דאורייתא, דהרי טועט המשכונ הרי צדו כמי הקסף שהלוחו, והוא סופר הכל, ואם אמר לו המלוח, סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, והלה הלה אומר לא כי, אלא סלע הלויתני עליו, ושלשה דינרים היה שוה, חיב, שהרי הודה במקצת, דסלע הוא ארבעה דינרים, ושלם הוא שני דינרים, ושלשה דינרים הוה שקל וחצי. אמר הלה סלע הלויתני עליו ושתיים שני סלעים היה שוה המשכונ, והלה תובע סלע מן המלוח, והלה המלוח אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו, וסלע היה שוה, פטור משבועת התורה, דהרי לא הודה לו כלום, ואם אמר הלה סלע הלויתני עליו, ושתיים היה שוה, חיב, שהרי הודה לו בדינר אחד שחיב לו, והשקל ארבעה דינרין, וכיון שהלה חיב לשבע על המשכונ כמה הוא שוה, והמלוח חיב לשבע שאינו ברשותו, אף על פי שמשלם דחשיקן שפא עיניו נתן בפשון, ורצה לשלם ולקחת חזקתו לעצמו, מין ושבעו מתחלה, מן שהפקדו אצלו. דהיינו המלוח ישבע מתחלה, שאין המשכונ ברשותו, ושישנו שאין ישבע עד שאם ישבע מלוח מתחלה, ויוצא הלה המלוח את הפקדון לתבוישו, ויפסל את הלה לעדות ולשבועה (ירמ'). ובתוס' פרשו, שפא ישבע הלה, הוה אחר שישבע הלה ויוצא המלוח את הפקדון, ומצא שחייב הלה הוה לחנם.

ומצא שם שמים מתחילתו, אמר המפרש במשנה זאת מקשה בנפשו, דכיון שהמלה צריך לשבע שאינו ברשותו, ישבע על ידי גלגול גם כמה היה שוה, ומפרש תבא בקמיטו שאינו ברשותו, והנדה שיהיה קאמיטו למלכה ומלכה אין קאמיטו לעלה, ומפרש הרוץ דאפילו בשבועתו שאינו ברשותו במקום שאין נשבעין עליהן, ורובו, ומרובין כל מילי חזיו מכלי זה, וזקא שבועה דאורייתא אינו נשבעין, אבל בשבועת השתלשול. (א) הוה אלא דברים שאין נשבעין עליהן, הנקדים להם קרקעות והשקטות, והשקטות והשקטות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן שהא חיוב לו קסף. והקרקעות וההקדשות, כל אלו אין נשבעין עליהן, וכן אין בהם תשלומי כפל, שנגבון ודילפון מקבל ופרט לכלל, כלל המטלטל וגופו ממוח משלם כפל, ולא בישאר דברים, דבאותה הפרשה כתיב (שם) "ושלם שנים", ולא תשלומי ארבעה וחמשה, דכל מקום שאין כפל אינו משלם ארבעה וחמשה, דתשלומי ארבעה וחמשה אמר לחמקא (שמות כח), ולא תשלומי שלשה וארבעה. כל אלו שומר חנם אינו נשבע עליהם שבועת השומרים, דכתיב בשומר חנם (שם כ) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "קסף או כלים" פרט. חזר וכלל, ומרובין קטין הפרט קדושתו, והקדש פטור דכתיב שם "רעהו", ושומר חנם אין עליו אלא שבועה, דכתיב (שם ו) "ונקרב בעל הבית אל הלהים" וכו'. נושא שכר שומר שכר אינו משלם, נגבנו או שפאבדו, דכתיב (שם ו) "כי יתן איש אל רעהו" כלל, "חמור

רבי שמעון אומר, קדשים שחייב באחריותו, נשבעין עליהן. ושאינו חיב באחריותו, אין נשבעים עליהם: ו רבי מאיר אומר, יש דברים שהו פקועה ואינן פקועה, ואין חכמים מודים לו. כיצד, עשר גפנים טעונות מסרתי לך, והלה אומר אין אלא חמש, רבי מאיר מחייב שבועה. ובחכמים אומרים, כל המהכל לקרקע הרי הוא פקועה, דסבירא חכמים כיון שצדו מחבריו, פקועה דמי. אין נשבעין אלא על דבר שבמדה ושמשכל ושבממון. דבין הבהירה וכן החלק שהתבטב מודה, צריך להיות דבר שבממון, או מדה, או משקל, כיצד, אם אדם אומר לחברו בית מלא תבואה מסרתי לך, וכיס יאלע מעות מסרתי לך, והלה אומר אין אלא אם היה מלא אם לא, אלא מה שהתאב אתה נוטל, פטור, אבל אם זה אומר עד היו נתתי קד, עד קורה הבלט בכניו, וזה אומר רק עד החלוץ, חיב. (ב) המלוח את חברו על הפשון, כיון אם הלוחו ואחר כך לקח ממשון ובין אם משכנת בשוה הלאה, הרי המלוח נעשה שומר שכר בענין מנהו שנטפר מלתת פרוטה לעני בגשת הלאה, ואבד המשכונ, וחיב כפינה ואבדה, אמר לו המלוח, סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, דהיינו חצי סלע, והלה הלה אומר, לא כי לא כפי מה שאמר, אלא סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, פטור הלה משבועה דאורייתא, דהרי טועט המשכונ הרי צדו כמי הקסף שהלוחו, והוא סופר הכל, ואם אמר לו המלוח, סלע הלויתני עליו ושלם היה שוה, והלה הלה אומר לא כי, אלא סלע הלויתני עליו, ושלשה דינרים היה שוה, חיב, שהרי הודה במקצת, דסלע הוא ארבעה דינרים, ושלם הוא שני דינרים, ושלשה דינרים הוה שקל וחצי. אמר הלה סלע הלויתני עליו ושתיים שני סלעים היה שוה המשכונ, והלה תובע סלע מן המלוח, והלה המלוח אומר לא כי אלא סלע הלויתני עליו, וסלע היה שוה, פטור משבועת התורה, דהרי לא הודה לו כלום, ואם אמר הלה סלע הלויתני עליו, ושתיים היה שוה, חיב, שהרי הודה לו בדינר אחד שחיב לו, והשקל ארבעה דינרין, וכיון שהלה חיב לשבע על המשכונ כמה הוא שוה, והמלוח חיב לשבע שאינו ברשותו, אף על פי שמשלם דחשיקן שפא עיניו נתן בפשון, ורצה לשלם ולקחת חזקתו לעצמו, מין ושבעו מתחלה, מן שהפקדו אצלו. דהיינו המלוח ישבע מתחלה, שאין המשכונ ברשותו, ושישנו שאין ישבע עד שאם ישבע מלוח מתחלה, ויוצא הלה המלוח את הפקדון לתבוישו, ויפסל את הלה לעדות ולשבועה (ירמ'). ובתוס' פרשו, שפא ישבע הלה, הוה אחר שישבע הלה ויוצא המלוח את הפקדון, ומצא שחייב הלה הוה לחנם.

מקצת הודאה, כיצד, אמר לו השכיר תן לי בינך, והוא בעל הבית אומר, התקבלת כבר דינר וזה. שדינר וזה הוא עשרים וחמשה דינר קסף, דאז השכיר נשבע ונטל, דסובר רבי הודה לא תקו דין נשבע ונטל, אלא במקום שיש שבועה על הנתבע, אז הפקוע על התובע, בכל אל השוים בשמעינו. (ב) הנגול ביצד, הוה שני עדים מעידין אותו שנגבס לביתו למשכנו שלא ברשות בית דין, ונגבס בלא כלום, והציא משם עם כלים תרובין בגבדו, לא ראו איהו כלים, אמר בעל הבית אומר כל נטלת, והוא זה שנגבס אומר לא נטלתי כלום, הרי זה בעל הבית נשבע ונטל, דקנסו קנסו חכמים לגלגל כדי שלא ירבה הוק בני אדם, והני מילי בדבר שאומרין אותו שיש לו כלים מלאי ביתו, וציא אומר כל נטלת, אבל בכילים שהוא אינו אמד בהם, כגון ששועו כלים יקרים, ואנחנו אין מכירין אותו שיהא ששיר ליהוה לו כלים יקרים טען אלו, אינו נאמן, וישבע התקבע, רבי יהודה אומר, אינו נשבע עד שהתא שם מקצת הודאה, קמאמר, א. כיצד, אמר לו שני נטלת, והוא אומר לא נטלתי אלא אחד:

מקצת הודאה, כיצד, אמר לו השכיר תן לי בינך, והוא בעל הבית אומר, התקבלת כבר דינר וזה. שדינר וזה הוא עשרים וחמשה דינר קסף, דאז השכיר נשבע ונטל, דסובר רבי הודה לא תקו דין נשבע ונטל, אלא במקום שיש שבועה על הנתבע, אז הפקוע על התובע, בכל אל השוים בשמעינו. (ב) הנגול ביצד, הוה שני עדים מעידין אותו שנגבס לביתו למשכנו שלא ברשות בית דין, ונגבס בלא כלום, והציא משם עם כלים תרובין בגבדו, לא ראו איהו כלים, אמר בעל הבית אומר כל נטלת, והוא זה שנגבס אומר לא נטלתי כלום, הרי זה בעל הבית נשבע ונטל, דקנסו קנסו חכמים לגלגל כדי שלא ירבה הוק בני אדם, והני מילי בדבר שאומרין אותו שיש לו כלים מלאי ביתו, וציא אומר כל נטלת, אבל בכילים שהוא אינו אמד בהם, כגון ששועו כלים יקרים, ואנחנו אין מכירין אותו שיהא ששיר ליהוה לו כלים יקרים טען אלו, אינו נאמן, וישבע התקבע, רבי יהודה אומר, אינו נשבע עד שהתא שם מקצת הודאה, קמאמר, א. כיצד, אמר לו שני נטלת, והוא אומר לא נטלתי אלא אחד: